

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

NGUYỄN THỊ PHƯƠNG HẢO

**ẢNH HƯỞNG CỦA BIẾN ĐỘNG TĂNG GIÁ ĐÀU VÀO
ĐẾN HIỆU QUẢ KINH TẾ SẢN XUẤT CHÈ CỦA CÁC HỘ
NÔNG DÂN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN – 2014

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

NGUYỄN THỊ PHƯƠNG HẢO

**ẢNH HƯỞNG CỦA BIẾN ĐỘNG TĂNG GIÁ ĐÀU VÀO
ĐẾN HIỆU QUẢ KINH TẾ SẢN XUẤT CHÈ CỦA CÁC HỘ
NÔNG DÂN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ NÔNG NGHIỆP

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 62.62.01.15

Người hướng dẫn khoa học:

1. TS. Đoàn Quang Thiệu
2. PGS.TS. Nguyễn Đình Long

THÁI NGUYÊN – 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án tiến sĩ “*Ảnh hưởng của biến động tăng giá đầu vào đến hiệu quả kinh tế sản xuất chè của các hộ nông dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên*” là công trình nghiên cứu độc lập của riêng tôi, không sao chép bất kỳ một công trình hay một luận án của các tác giả khác. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án này là trung thực, các tài liệu tham khảo có nguồn gốc trích dẫn rõ ràng.

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Phương Hảo

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận án này, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, động viên khích lệ của nhiều tổ chức, cá nhân, của các nhà khoa học, của bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Nhân dịp này, Tôi xin được gửi lời cảm ơn trân trọng đến Ban Giám đốc Đại học Thái Nguyên, Ban Đào tạo Sau Đại học, Ban Giám hiệu trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Phòng Quản lý Đào tạo Sau Đại học, các Thầy Cô giáo Khoa Kinh tế, các Thầy Cô giáo bộ môn Thống kê Kinh tế lượng thuộc trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về mọi mặt trong suốt quá trình hoàn thành luận án.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đến tập thể cán bộ hướng dẫn khoa học: Tiến sĩ Đoàn Quang Thiệu và Phó Giáo sư Tiến sĩ Nguyễn Đình Long đã tận tình giúp đỡ tôi hoàn thành luận án.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến PGS.TS Trần Đình Thao, TS. Đàm Thanh Thủy, ThS. Tạ Việt Anh và Ths. Nguyễn Ngọc Hoa đã nhiệt tình chia sẻ kinh nghiệm giúp đỡ tôi hoàn thành luận án.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới Sở Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn tỉnh Thái Nguyên, Hội Nông dân tỉnh Thái Nguyên, Cục Thống kê tỉnh Thái Nguyên, Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên, Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh Thái Nguyên đã tạo điều kiện cho tôi tiến hành nghiên cứu.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới Thầy Trần Văn Nguyễn cùng các em sinh viên đã giúp đỡ tôi trong quá trình triển khai điều tra thu thập số liệu thực địa phục vụ cho nghiên cứu luận án.

Cuối cùng, tôi xin gửi lòng biết ơn sâu sắc nhất tới Gia đình của tôi, Gia đình là nguồn động viên to lớn để tôi hoàn thành luận án.

Xin chân thành cảm ơn!

Tác giả

Nguyễn Thị Phương Hảo

MỤC LỤC	Trang
Danh mục và ký hiệu chữ viết tắt	i
Danh mục bảng số liệu	ii
Danh mục các hình	iv
Mở đầu	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	4
5. Đóng góp của luận án	4
6. Bố cục của luận án	5
Chương 1. Cơ sở khoa học về ảnh hưởng của biến động tăng giá đầu vào đến hiệu quả kinh tế sản xuất chè của các hộ nông dân	6
1.1 Cơ sở lý luận về giá, biến động giá và hiệu quả kinh tế trong sản xuất chè của hộ nông dân	6
1.1.1 Đặc điểm kỹ thuật và kinh tế của cây chè	6
1.1.1.1 Đặc điểm sinh vật học	6
1.1.1.2 Các nhân tố ảnh hưởng đến sản xuất chè	6
1.1.1.3 Đặc điểm của thị trường tiêu thụ sản phẩm chè	7
1.1.2 Kinh tế hộ nông dân sản xuất chè	8
1.1.2.1 Khái niệm về hộ nông dân và kinh tế hộ nông dân	8
1.1.2.2 Đặc điểm kinh tế hộ nông dân và hộ nông dân sản xuất chè	10
1.1.2.3 Các nguồn lực của hộ nông dân	12
1.1.3 Hiệu quả kinh tế trong sản xuất chè của hộ nông dân	13
1.1.3.1 Một số vấn đề cơ bản về hiệu quả kinh tế	13
1.1.3.2 Các nhân tố ảnh hưởng tới hiệu quả kinh tế sản xuất chè của hộ nông dân	17
1.1.3.3 Nâng cao hiệu quả kinh tế sản xuất chè cho các nông hộ	20
1.1.4 Giá và biến động giá trong sản xuất chè	21

1.1.4.1 Khái niệm về giá và các loại giá trong sản xuất chè	21
1.1.4.2 Đặc điểm của giá trong sản xuất chè	24
1.1.4.3 Biến động giá và nguyên nhân biến động giá	25
1.1.4.4 Ảnh hưởng biến động giá đầu vào tới sản xuất chè	26
1.2 Cơ sở thực tiễn về ảnh hưởng của biến động tăng giá đầu vào tới hiệu quả sản xuất chè của các hộ nông dân	29
1.2.1 Tình hình biến động giá một số yếu tố đầu vào chính trong sản xuất chè	29
1.2.2 Bài học kinh nghiệm về các biện pháp ứng phó của các hộ nông dân và các chính sách hỗ trợ của chính phủ đối với các biến động của giá đầu vào	33
1.2.2.1 Một số bài học kinh nghiệm của các nước trong hỗ trợ nông dân đối phó với biến động về giá	33
1.2.2.2 Kinh nghiệm ứng phó của hộ nông dân đối với biến động của giá đầu vào ở một số địa phương	36
1.2.3.3 Bài học kinh nghiệm rút ra từ nghiên cứu kinh nghiệm các nước trên thế giới trong việc hỗ trợ hộ nông dân và kinh nghiệm ứng phó của hộ nông dân đối phó với biến động tăng giá đầu vào	38
1.3. Tổng quan các công trình nghiên cứu liên quan đến lĩnh vực nghiên cứu của đề tài	41
Chương 2. Phương pháp nghiên cứu	44
2.1. Phương pháp tiếp cận và khung phân tích	44
2.1.1. Phương pháp tiếp cận	44
2.1.2. Khung phân tích	45
2.1.3. Câu hỏi nghiên cứu và giả thiết	47
2.2. Phương pháp nghiên cứu	47
2.2.1 Chọn điểm nghiên cứu	47
2.2.2 Thu thập số liệu	48
2.2.3 Phương pháp tổng hợp	55
2.2.4 Phương pháp phân tích	55

2.2.4.1 Phân tích định tính	56
2.2.4.2 Phân tích định lượng	57
2.2.5 Hệ thống chỉ tiêu phân tích	67
Chương 3. Phân tích thực trạng ảnh hưởng của tăng giá đầu vào đến hiệu quả kinh tế sản xuất chè của các hộ nông dân trên địa bàn tỉnh TN	72
3.1. Khái quát đặc điểm tự nhiên, KTXH tỉnh Thái Nguyên	72
3.1.1 Đặc điểm tự nhiên	72
3.1.2 Đặc điểm kinh tế xã hội	75
3.2. Biến động giá đầu vào trong sản xuất chè	82
3.2.1. Giới hạn giai đoạn biến động giá đầu vào sản xuất chè trong thời gian qua để tổ chức nghiên cứu	82
3.3.2. Tình hình biến động giá một số đầu vào chính trong sản xuất chè	83
3.3. Đánh giá ảnh hưởng của biến động tăng giá đầu vào tới hiệu quả sản xuất chè của hộ nông dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	90
3.3.1. Thực trạng kết quả sản xuất chè của các hộ nghiên cứu	90
3.3.1.1. Tình hình diện tích, năng suất và sản lượng chè của hộ	90
3.3.1.2. Kết quả sản xuất chè của nhóm hộ nghiên cứu	93
3.3.2. Hiệu quả sản xuất chè của nhóm hộ nghiên cứu	100
3.3.3. Phân tích ảnh hưởng của biến động tăng giá đầu vào tới hiệu quả sản xuất chè của các hộ nông dân	104
3.3.3.1. Phân tích ảnh hưởng của các yếu tố giá đến hiệu quả kinh tế sản xuất chè của hộ	104
3.3.3.2 Phân tích ảnh hưởng của các yếu tố đầu vào tới năng suất và hiệu quả kỹ thuật trong sản xuất chè của các hộ	109
3.3.3.3 Ảnh hưởng của biến động chi phí tới hiệu quả kinh tế của hộ	111
3.3.4 Nhận xét chung về ảnh hưởng của biến động tăng giá đầu vào tới hiệu quả sản xuất chè của hộ	113
3.3.5. Đánh giá của hộ nông dân về các yếu tố cần thiết để nâng cao hiệu quả kinh tế trong điều kiện biến động giá đầu vào	116
Chương 4. Giải pháp nâng cao hiệu quả sản xuất chè của các hộ nông	119

dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong điều kiện tăng giá đầu vào	
4.1. Căn cứ xác định giải pháp nâng cao hiệu quả sản xuất chè của hộ nông dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong điều kiện tăng giá đầu vào	119
4.1.1 Chủ trương phát triển ngành chè và quy hoạch sản xuất chè của tỉnh Thái Nguyên trong thời gian tới	119
4.1.2. Nhu cầu tiêu thụ chè và giá bán sản phẩm chè	123
4.1.3. Dự báo xu hướng biến động giá đầu vào trong sản xuất chè	126
4.1.4 Quan điểm về nâng cao hiệu quả kinh tế sản xuất chè của hộ nông dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong điều kiện tăng giá đầu vào	127
4.1.5. Phương hướng nâng cao hiệu quả kinh tế sản xuất chè của hộ nông dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong điều kiện tăng giá đầu vào	128
4.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả sản xuất chè của hộ nông dân trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong điều kiện tăng giá đầu vào	128
4.2.1 Giải pháp thuộc về quản lý vĩ mô	128
4.2.1.1 Quy hoạch các vùng chè, nâng cao trình độ tập trung và chuyên môn hóa của sản xuất chè trên địa bàn Tỉnh	128
4.2.1.2 Phát triển công nghiệp chế biến trên địa bàn Tỉnh	129
4.2.1.3 Ứng dụng tiến bộ khoa học công nghệ trong sản xuất và chế biến chè	130
4.2.1.4 Hỗ trợ tín dụng cho hộ nông dân sản xuất chè	132
4.2.1.5 Đầu tư công cho kết cấu hạ tầng ở các vùng chè	133
4.2.1.6 Giải pháp thị trường đầu vào, đầu ra của sản xuất chè	134
4.1.2.7 Hình thành chuỗi giá trị ngành chè	136
4.2.2 Các giải pháp đối với hộ nông dân	136
4.2.2.1 Nâng cao trình độ kỹ thuật và quản lý sản xuất kinh doanh chè của các hộ nông dân, nâng cao nhận thức của hộ	136
4.2.2.2 Mở rộng diện tích chè giống mới, sử dụng vật tư mới, ứng dụng quy trình sản xuất khoa học để tiết kiệm chi phí, đạt năng suất cao	137
4.2.2.3 Thâm canh sản xuất hợp lý, áp dụng giới hạn tối ưu các đầu vào sản xuất chè	138

4.2.2.4 Nâng cao chất lượng sản phẩm và đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm qua thực hành VIETGAP, tiến tới GLOBAL GAP...	138
4.2.2.5 Tham gia các hình thức liên kết phù hợp ở mọi khâu của quá trình sản xuất	139
4.2.2.6 Chú trọng hoạt động tiếp thị sản phẩm chè, xây dựng thương hiệu, tổ chức mạng lưới tiêu thụ	140
Kết luận	141
Các công trình đã công bố	
Tài liệu tham khảo	
Phụ lục	
Phiếu điều tra	

DANH MỤC KÝ HIỆU VÀ CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BVTV	Bảo vệ thực vật
CNH	Công nghiệp hoá
CMH	Chuyên môn hóa
CP	Chi phí
CPSX	Chi phí sản xuất
CSCL	Chính sách chiến lược
ĐVT	Đơn vị tính
KTXH	Kinh tế xã hội
KQ	Kết quả
HDH	Hiện đại hoá
HQKT	Hiệu quả kinh tế
HTX	Hợp tác xã
LĐ	Lao động
NHNN	Ngân hàng nhà nước
TCTD	Tổ chức tín dụng